

Något om konstverk och skatter

I Bordeaux var det nyligen en stor utställning av fransk konst i svensk ägo. Enligt uppgift i Svenska Dagbladet hade svenska skatteproblem nått ända till Bordeaux. En del långivare hade nämligen av skatteskäl bett att få slippa få sina namn i katalogen. En känd person ville ej låna ut ett konstverk av det skälet att om verket brann upp eller förstördes så skulle det mesta av försäkringsersättning en enligt hans uppfattning gå till skatt.

De flesta konstsamlare torde dock lugnt kunna låna ut sina tavlor. Visserligen skulle skattemyndigheterna, om de fick kännedom om att någon köpt mycket konst, kunna ifrågasätta hur denne, med hänsyn till deklarerade inkomster och tillgångar, haft råd därtill och en mer ingående granskning skulle kunna bli aktuell. Detta torde dock ej vara något specifikt för svenskt taxeringsväsen. De enda som skulle ha anledning att känna motiverad oro är emellertid de som driver handel med konst.

För en privatsamlare gäller nämligen att om en tavla förstörs och försäkringsersättning utbetalas så är densamma en icke skattepliktig intäkt eftersom en försäljning av tavlan enbart skulle kunna beskattas enligt reglerna om realisationsvinst (se 19 § KL). Ej heller skall konstverk i dessa fall upptagas såsom tillgångar vid förmögenhetsberäkningen. Där-
emot skall självfallet försäkringsersättningen i den mån den finnes kvar vid beskattningsårets utgång upptagas som tillgång.

Situationen är emellertid en annan för

dem som driver handel med konst samt för verksamma konstnärer, såvitt gäller deras egna alster. Här skall försäkringsersättningen redovisas som en intäkt i rörelsen, eftersom köpeskillning, som skulle ha in-
flutit om konstverket i stället sålts hade utgjort intäkt av rörelse. Enligt förordningen om särskilda investeringsfonder är det dock i vissa fall möjligt att få uppskov med beskattningen av försäkringsersättningen. Även reglerna om ackumulerad inkomst kan leda till viss skattelättnad. Vid förmögenhetstaxeringen skall konstverken upptagas som tillgångar.

Givetvis kan det ibland vara tveksamt om handel med konstverk skall anses föreligga eller ej. I ett fall (RÅ 1965:222) var det fråga om ett aktiebolag, som bedrev tillverkning och försäljning av slip-sar. Omsättningen under det aktuella beskattningsåret (1957) uppgick till c:a 3.000.000 kr. Bolaget hade sedan en längre tid i stor omfattning köpt konstföremål och yrkade i deklarationen avdrag för förlust å handel med konst med 84.056 kr samt för nedskrivning av konstlager med 77.412 kr. Prövningsnämnden och kammarrätten ansåg ej yrkesmässig handel med konst föreligga och medgav således ej avdragen. Regeringsrätten biföll dock bolagets talan och yttrade:

Bolaget har alltsedan början av 1940-talet innehaft ett genom inköp förvärvat förråd av sådana föremål som bruka utgöra lager inom konst- och antikvitets-handeln. Förrådet har undan för undan ökat, så att dess anskaffningsvärde vid slutet av år 1954 uppgick, bortsett från tidigare ev. försäljningar, till över

1.400.000 kr. Till stöd för sitt påstående, att detta förråd anskaffats i syfte att därmed idka yrkesmässig försäljning, har bolaget framhållit bl. a. följande. Med hänsyn till förrådets omfattning kunde detta icke antagas ha utgjorts av inventarier i den av bolaget i övrigt bedrivna rörelsen. Bolaget hade år 1948 föranstaltat om bildandet av ett särskilt bolag för handhavandet av försäljningen av föremålen samt hade jämväl åt andra såväl svenska som utländska konst- och antikvitets-handlare uppdragit att söka försälja en del av föremålen. Inom bolagets egna lokaler hade alltsedan 1940-talet anordningar varit vidtagna för att underlätta försäljningen av föremålen. Dessa hade årligen inventerats och bokförts enligt samma principer som bolagets lager av textilvaror. Åtskilliga personer hade i avgivna intyg meddelat, att bolagets förutvarande huvudaktieägare och verkställande direktör för dem uppgivit att han under 1940-talet börjat idka handel med konst. Väl har bolagets försäljning av ifrågakvarande slags föremål t. o. m. år 1957 varit av förhållandevis mycket begränsad omfattning. Anledningen härtill kan dock antagas ha varit att bolaget icke lyckats erhålla sådana priser som tillnärmelsevis motsvarat inköpskostnaderna, vilket bestyrkes därav att de försäljningar som likväl skett regelmässigt varit för bolaget förlustbringande. Sedermera ha dock försäljningarna avsevärt ökat, så att de under åren 1958—1962 uppgått till sammanlagt nära 600.000 kr, därvid försäljningspriserna i stort sett täckt inköpskostnaderna. Därest försälj-

ningarna genomgående varit för bolaget inkomstbringande, torde vid ovan eljest angivna förhållanden bolagets påstående att försäljningarna utgjort led i den av bolaget bedrivna rörelsen utan tvekan ha vid taxeringen godtagits. I nu förevarande fall har icke någon omständighet förbragts som skäligen bör föranleda till ett annat bedömande. Enär på grund härav etc. (en ledamot ej ä).

Sådana konstverk som t. ex. större bolag inköper för prydnadsändamål torde däremot få betraktas som inventarier. Avdrag för anskaffningskostnaden i form av årliga värdeminskningsskatt medges emellertid i regel ej, eftersom konstverken anses värdebeständiga. Däremot medges avdrag för porträttmålningar t.ex. av ett företags verkställande direktör eftersom sådana målningar i allmänhet saknar saluvärde (RÅ 1954:1939). Om nu ett konstverk av det förstnämnda slaget, som inköpts för 10.000 kr förstöres och försäkringsersättning utgår med 15.000 kr, skall ersättningen upptagas som intäkt av rörelse men i gengäld får avdrag ske med 10.000 kr. Givetvis kan även avdragsgill förlust uppkomma i dessa fall. Skulle ersättning utgå för en förstörd porträttmålning, där kostnaden tidigare fått avdragas, kommer hela försäkringsbeloppet att bli beskattat.

Per Anclow